

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie ze skargi M. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. I ACa [...], z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 7 lipca 2022 r.,

1. odrzuca skargę;

2. zarządza zwrot od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącego M. K. kwoty 200,00 (dwieście) złotych tytułem stałej opłaty od skargi.

UZASADNIENIE

Skarżący M. K., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, pismem z 11 kwietnia 2022 r. powołując się na art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 197, poz. 1843 ze zm., dalej jako: u.s.p.) zażądał:

1. stwierdzenia, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. akt. I ACa [...], w którym M. K. występuje w charakterze powoda, nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. nakazania Sądowi Apelacyjnemu w [...] wyznaczenia w terminie 1 miesiąca od daty zwrotu akt po rozpoznaniu przedmiotowej skargi sporządzenia i doręczenia na adres pełnomocnika skarżącego odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 25 listopada 2021 r. wydanego w sprawie o sygn. I ACa [...] wraz z uzasadnieniem;
3. przyznania skarżącemu od Skarbu Państwa kwoty 20 000 (dwadzieścia tysięcy) zł tytułem sumy pieniężnej;
4. zasądzenia na rzecz skarżącego od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] zwrotu kosztów postępowania skargowego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Z uzasadnienia skargi wynika, że skarżący upatruje przewlekłości postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. I ACa [...] w tym, że choć orzeczenie kończące postępowanie w sprawie wydane zostało 25 listopada 2021 r. i tego samego dnia pełnomocnik skarżącego - któremu w postępowaniu apelacyjnym przysługiwał status powoda - wystąpił z wnioskiem w trybie art. 328 § 1 k.p.c. o doręczenie odpisu orzeczenia wraz z uzasadnieniem, to do dnia wniesienia skargi (tj. do 15 kwietnia 2022 r.) nie doręczono stronie powodowej odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem. Pełnomocnik skarżącego argumentował, że niesporządzenie przez Sąd Apelacyjny w [...] przez 4 miesiące uzasadnienia wyroku w sprawie z powództwa M. K. pozostaje w sprzeczności ze standardami rozsądnego czasu trwania postępowania wynikającymi z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. Zaznaczył nadto, że skarżący jest osobą ze znacznym stopniem niepełnosprawności, porusza się na wózku inwalidzkim, a roszczenia dochodzone w toku postępowania o sygn. I ACa [...] wiążą się ze szkodą na osobie. W konsekwencji rozstrzygnięcie sprawy jest bardzo istotne dla powoda, tym bardziej, że brak doręczenia wyroku wraz z uzasadnieniem uniemożliwia stronie powodowej złożenie skargi kasacyjnej od wyroku wydanego w sprawie o sygn. I ACa [...]. Pełnomocnik skarżącego argumentował, że postępowanie z powództwa M. K. przeciwko P. [...] S.A. z siedzibą w [...] prowadzone jest od ponad 10 lat, a Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z 28 sierpnia 2020 r., sygn. akt I S [...] stwierdził przewlekłość postępowania toczącego

się ówczśnie przed Sądem Okręgowym pod sygn. I C [...] i zasądził na rzecz M. K. sumę pieniężną w kwocie 8.000 zł w związku ze stwierdzoną przewlekłością postępowania. Pełnomocnik skarżącego argumentował, że brak zawinienia jego mandanta w zaistnieniu przewlekłości w pełni uzasadnia przyznanie skarżącemu kwoty 20.000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Reprezentant Skarbu Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] w odpowiedzi na skargę wskazał, że nie zasługuje ona na uwzględnienie, albowiem w sprawie o sygn. I ACa [...] niezwłocznie zostały podjęte czynności w zakresie zarejestrowania sprawy, wydania zarządzenia o wyznaczeniu terminu rozprawy, po której w terminie publikacyjnym został wydany wyrok. Uczestnik postępowania skonstatował, że czas trwania postępowania apelacyjnego był krótki, bowiem od wpływu apelacji do sądu drugiej instancji do sporządzenia uzasadnienia (co nastąpiło 31 marca 2022 r.) upłynęło 6 miesięcy. Reprezentant Skarbu Państwa wskazał, że oczekiwanie przez stronę 3 i pół miesiąca na sporządzenie uzasadnienia wynikało z faktu, iż sprawa była skomplikowana, żądanie pozwu dotyczyło zadośćuczynienia, odszkodowania, renty, zwrotu kosztów opieki, ukształtowania i ustalenia, a w apelacjach wywiedzionych przez obie strony podniesione zostały liczne zarzuty naruszenia prawa procesowego i materialnego. Na wypadek gdyby Sąd Najwyższy nie podzielił argumentów odnośnie braku podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania, reprezentant Skarbu Państwa zaznaczył, że żądana przez skarżącego kwota 20.000 zł jest wygórowana i nie została w żaden sposób uprawdopodobniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała odrzuceniu z uwagi na jej niedopuszczalność.

Zgodnie bowiem z art. 2 ust. 1 u.s.p., strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub

innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Przedmiotem postępowania prowadzonego na podstawie wskazanej ustawy jest ocena, czy w postępowaniu głównym sąd albo prokurator działał w warunkach przewlekłości. W niniejszej sprawie Skarżący przedmiotem oceny Sądu Najwyższego starał się uczynić kwestię, czy Sąd Apelacyjny w [...] sporządzając uzasadnienie niemal z czteromiesięcznym opóźnieniem dopuścił się naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Uzasadnienie wywiedzionej skargi już *prima facie* prowadzić musi do konstatacji o niedopuszczalności tego środka prawnego służącego przede wszystkim zapewnieniu odpowiedniej dynamiki postępowania, w ostatecznym rozrachunku zakończenia postępowania na skutek wydania przez sąd *meriti* orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Tym samym zwrot „rozstrzygnięcie kończące sprawę”, którym ustawodawca posługuje się w art. 2 ust. 1 u.s.p., oznacza w praktyce prawomocne zakończenie postępowania, które stanowi nieprzekraczalną cezurę dla skutecznego wniesienia skargi na przewlekłość.

Sąd Najwyższy 28 marca 2013 r. podjął uchwałę (7), sygn. III SPZP 1/13, zgodnie z którą w postępowaniu ze skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki ocenie pod kątem przewlekłości podlegają zarzuty skarżącego odnoszące się do przebiegu postępowania, od jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia, niezależnie od tego, na jakim etapie postępowania skarga została wniesiona. W konsekwencji zatem, za niedopuszczalną należy uznawać skargę mającą za przedmiot postępowanie incydentalne o doręczenie odpisu prawomocnego orzeczenia wraz z uzasadnieniem. Postępowanie apelacyjne o sygn. I ACa [...] zakończyło się bowiem z momentem ogłoszenia przez Sąd Apelacyjny 25 listopada 2021 r. wyroku i jest to okoliczność bezsprzeczna, na którą w żadnej mierze nie rzutuje fakt, że odpis przedmiotowego orzeczenia wraz z uzasadnieniem nie został doręczony stronie do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania.

Z takim stanowiskiem koresponduje treść art. 5 ust. 1 u.s.p., zgodnie z którym skargę wnosi się w toku postępowania w sprawie. Wniesienie skargi

powinno zatem nastąpić w czasie trwania postępowania, zatem nie później niż do jego prawomocnego zakończenia. Cel ustawy o skardze na przewlekłość, wyrażający się dążeniem ustawodawcy do zapewnienia odpowiedniej dynamiki postępowania poprzez wyposażenie sądu rozpoznającego skargę w kompetencje do: stwierdzenia stanu przewlekłości (art. 12 ust. 2 u.s.p.), zalecenia sądowi *meriti* podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (art. 12 ust. 2 zdanie 1 u.s.p.), przyznawania od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego sumy pieniężnej w przypadku uwzględnienia skargi (art. 12 ust. 4 zdanie 1 u.s.p.) z przyczyn oczywistych nie może zostać zrealizowany, gdy postępowanie zostało prawomocnie zakończone. W utrwalonym już orzecznictwie Sądu Najwyższego przesądzono, że czynności podejmowane po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie nie mogą być objęte zakresem skargi na przewlekłość postępowania (tak też postanowienia Sądu Najwyższego z: 20 stycznia 2015 r., III SPP 234/14, LEX nr 1652401; 15 grudnia 2015 r.; III SPP 28/15, LEX nr 1957324; 27 października 2015 r., III SPP 24/15, LEX nr 2051082; 24 września 2014 r., III SPP 205/14, OSNP 2016 nr 7, poz. 96).

Uzyskanie przez orzeczenie rozstrzygające istotę sprawy przymiotu prawomocności oznacza zakończenie sprawy poddanej pod osąd (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001 nr 2, poz. 22). Sprawa od wyroku zapadłego, w której strona może wnieść skargę kasacyjną, jest już więc prawomocnie zakończona, a Sąd Najwyższy nie rozstrzyga jej jako kolejna (trzecia) instancja, lecz tylko kontroluje jej legalność w określonym zakresie (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008 nr 11, poz. 122). Przepis art. 45 ust. 1 Konstytucji RP zapewniający każdemu prawo dostępu do sądu, gwarancji tej nie łączy z postępowaniem kasacyjnym, „prawo do skargi kasacyjnej” nie ma bowiem charakteru prawa wynikającego z uregulowań Konstytucji RP, na co wielokrotnie zwracał uwagę Trybunał Konstytucyjny (por. np. wyrok z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK ZU 2000 nr 5, poz. 143 oraz wyrok z dnia 6 października 2004 r., SK 23/02, OTK-A ZU 2004 nr 9, poz. 89).

Zgodnie z przepisem art. 363 § 1 k.p.c., orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia, czyli najpóźniej z dniem wydania wyroku przez sąd drugiej instancji. W kontekście przytoczonej argumentacji nie można mieć wątpliwości, że czynność stanowiąca przedmiot skargi pełnomocnika M. K. tj. doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem dokonywana jest już po prawomocnym zakończeniu postępowania (tak też postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 września 2014 r., III SPP 205/14; 15 grudnia 2015 r., III SPP 28/15; 6 grudnia 2018 r., I NSP 82/18; 13 marca 2019 r., I NSP 85/19).

Biorąc pod uwagę okoliczność, że postępowanie w sprawie o sygn. I Aca [...] zostało prawomocnie zakończone 25 listopada 2021 r., a skarga na przewlekłość wniesiona 15 kwietnia 2022 r., to jest ona niedopuszczalna i podlega odrzuceniu.

Sąd Najwyższy podkreśla także, że ustawą z dnia 20 lutego 2009 r. o zmianie u.s.p. (Dz.U. 2009 r. Nr 61, poz. 948) zmieniono art. 17 ust. 3 tejże ustawy. Nowa treść tego przepisu nakazuje zwrócić Skarżącemu stałą opłatę od skargi również w przypadku jej odrzucenia. Zmiana ta została uzasadniona tym, że brak możliwości merytorycznego rozpoznania skargi, nie powinien obarczać Skarżącego ciężarami fiskalnymi na rzecz Skarbu Państwa.

Wobec tego, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3, art. 5 ust. 1 oraz art. 8 ust. 2 u.s.p., orzekł jak w sentencji.

a.s.